

Jaarverslag 2025

Datum: 5 februari 2026

Rekenkamer Lelystad

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	1
Over dit jaarverslag	1
Over de rekenkamer Lelystad	1
Samenstelling rekenkamer.....	2
Onafhankelijk en effectief onderzoek	2
2. Financiële realisatie over 2025	3
3. Rekenkameronderzoeken in 2025.....	4
4. Overige activiteiten van de rekenkamer in 2025.....	12
Vergaderingen en overige bijeenkomsten in- en extern.....	12
Interne samenwerking en externe netwerken in 2025	13
Procedures voor hoor- en wederhoor.....	14
Kwaliteitszorg.....	14
De omgang met privacy: aanpak en afspraken	15
5. Nawoord voorzitter	16

1. Inleiding

Over dit jaarverslag

Elk jaar maakt de rekenkamer van Lelystad een verslag over het afgelopen jaar. Dit verslag is in de eerste plaats bedoeld voor de gemeenteraad van Lelystad. Daarnaast wordt het ook ter informatie gedeeld met het college en de directie van de gemeente Lelystad. Om publieke verantwoording af te leggen, plaatst de rekenkamer het jaarverslag op haar website¹.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 van dit jaarverslag wordt eerst algemene informatie gegeven. Daarna volgt in hoofdstuk 2 een uitleg over hoe het budget van de rekenkamer Lelystad in 2025 is besteed. Hoofdstuk 3 kijkt terug op de onderzoeken die in 2025 zijn uitgevoerd. In hoofdstuk 4 worden de overige activiteiten besproken die de rekenkamer in 2025 heeft ontplooid naast of ter ondersteuning van haar onderzoekstaken. Het jaarverslag wordt afgesloten met een nawoord van onze voorzitter in hoofdstuk 5.

Over de rekenkamer Lelystad

De rekenkamer Lelystad is een onafhankelijk bestuursorgaan van de gemeente Lelystad, met een wettelijke grondslag in de Gemeentewet. De rekenkamer verricht onderzoek naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het beleid en de uitvoering van het gemeentebestuur. Met haar onderzoeken beoogt de rekenkamer bij te dragen aan transparantie, publieke verantwoording en het lerend vermogen van het lokaal bestuur.

Een belangrijk onderdeel van haar taak is het ondersteunen van de gemeenteraad in zijn kaderstellende en controlerende rol. De rekenkamer vervult daarnaast een rol in het versterken van publieke verantwoording over het handelen van de gemeente Lelystad. Door onafhankelijk onderzoek te verrichten en de uitkomsten daarvan openbaar te maken, draagt de rekenkamer eraan bij dat inwoners inzicht krijgen in de werking en effecten van gemeentelijk beleid en uitvoering.

¹ www.lelystad.nl/rekenkamer

Samenstelling rekenkamer

De rekenkamer Lelystad bestond in 2025 uit:

- Robert Douma (voorzitter, herbenoemd per 1 maart 2024),
- Joris van Enst (lid, benoemd per 1 mei 2024),
- Inge Prins (lid, herbenoemd per 24 september 2025),
- Corrie Hartholt (plaatsvervangend lid, herbenoemd per 1 maart 2024).

De rekenkamer Lelystad wordt inhoudelijk ondersteund door Patricia Nieuwenhuis (secretaris), terwijl Monique van Ree secretariële / administratieve ondersteuning biedt.

Onafhankelijk en effectief onderzoek

De Gemeentewet geeft de rekenkamer de bevoegdheid om zelfstandig onderzoeksonderwerpen te kiezen, de aanpak van onderzoek en timing te bepalen en oordelen te vellen. Deze zelfstandigheid vormt de basis voor het onafhankelijke functioneren van de rekenkamer Lelystad en is voor haar van blijvend belang.

Vanuit haar onafhankelijke rol acht de rekenkamer het van belang om kennis te nemen van wat binnen de gemeenteraad en de lokale samenleving leeft. Deze signalen dienen als input bij de afweging van mogelijke onderzoeksonderwerpen, zonder afbreuk te doen aan de eigen verantwoordelijkheid van de rekenkamer voor de uiteindelijke onderzoeksprogrammering.

De rekenkamer heeft daarom periodiek overleg met de Commissie van de Rekening, die fungeert als klankbordgroep in de zin van de Gemeentewet. In de praktijk kan de klankbordgroep slechts meedenken en adviseren. De rekenkamer bepaalt zelfstandig wat ermee wordt gedaan. Een klankbordgroep heeft dus geen beslissende taak. Het overleg met de commissie is daarom, gericht op het uitwisselen van signalen, het bespreken van procedurele aspecten en het afstemmen van verwachtingen. Daarnaast nodigt de rekenkamer periodiek alle raadsfracties uit om suggesties aan te dragen voor mogelijke onderzoeksonderwerpen. Op deze wijze beoogt de rekenkamer de raad zo goed mogelijk te ondersteunen in zijn kaderstellende en controlerende taken. We nodigen daarnaast ook de inwoners van Lelystad van harte uit om suggesties in te dienen, evenals (leden van) het college, de directie en medewerkers van de gemeente Lelystad. Indien gewenst, kan dit ook anoniem. U kunt uw suggesties voor rekenkameronderzoek indienen via ons e-mailadres: rekenkamer@lelystad.nl.

2. Financiële realisatie over 2025

Realisatie budget 2025 rekenkamer

Omschrijving	Toelichting	Begroting 2025	Uitgaven 2025	Saldo
Bezoldiging leden	Vergoeding leden rekenkamer, inclusief vergoeding reis- en verblijfskosten.	€ 43.159,74	€ 45.294,48	€ 2.134,74-
Overige kosten	Kosten catering, lidmaatschap NVRR, communicatie, vakliteratuur, etc.	€ 2.127,87	€ 1.673,27	€ 454,60
Onderzoeken	Kosten onderzoek, ondersteuning en redactie rapporten	€ 88.330,09	€ 59.356,75	€ 28.973,34
Totaal 2025		€ 133.617,70	€ 106.324,50	€ 27.293,20

Toelichting op het financiële overzicht

De begrotingscijfers voor 2025 zijn ontleend aan de meerjarenbegroting 2023–2025 van de rekenkamer Lelystad.

In de financiële realisatie over 2025 is een verschil zichtbaar tussen de geraamde en de feitelijk gerealiseerde uitgaven. Dit verschil laat zich verklaren door ontwikkelingen die zich in de loop van het jaar hebben voorgedaan.

Aan het einde van 2025 is de rekenkamer verplichtingen aangegaan voor twee onderzoeken: een onderzoek naar het gebruik van tijdelijke middelen voor structurele uitgaven binnen de gemeente Lelystad en een onderzoek naar burgerparticipatie in Lelystad Oost. Hoewel het zwaartepunt van de uitgaven in 2026 ligt, zijn in 2025 al voorbereidingen getroffen en contractuele afspraken gemaakt. Hierdoor rusten op het eindsaldo van het onderzoeksbudget 2025 reeds verplichtingen. Daarnaast zijn, als gevolg van de gekozen fasering van lopende onderzoeken, uitgaven doorgeschoven naar een later moment, wat leidt tot tijdelijke afwijkingen in de jaarrekening.

De geconstateerde onderbesteding in 2025 is daarmee het gevolg van de fasering van onderzoeksprojecten en de timing van verplichtingen en betalingen. De middelen blijven noodzakelijk voor de uitvoering van de onderzoeksagenda van de rekenkamer Lelystad.

3. Rekenkameronderzoeken in 2025

In 2025 heeft de rekenkamer één onderzoek uit 2024 afgerond en gepubliceerd. Het gaat om het rapport Van Toeschouwer naar Speler, waarin het programma Samen Lelystad Oost wordt vergeleken met de NPLV-programma's in Arnhem, Groningen en Heerlen. Het NPLV richt zich op het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid in kwetsbare wijken, zoals Lelystad Oost. De rekenkamers van Arnhem, Groningen, Heerlen, Lelystad en inmiddels ook Dordrecht volgen het programma door middel van langjarig onderzoek in de eigen gemeente. Daarnaast heeft de rekenkamer een verkennende rekenkamerbrief uitgebracht over de deelname van de gemeente Lelystad als aandeelhouder in de verbonden partij HVC. Verder is de rekenkamer in 2025 gestart met vier nieuwe onderzoeken. Het gaat om een onderzoek naar onderbesteding binnen het armoedebeleid, het Doe Mee-onderzoek 2025 van de VvR (Vereniging van Rekenkamers) naar onderbesteding, een onderzoek naar het gebruik van tijdelijk geld voor structurele taken binnen de gemeente Lelystad en een gezamenlijk onderzoek naar burgerparticipatie binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid cq. Samen Lelystad Oost.

Van Toeschouwer naar Speler

De gezamenlijke nota getiteld '*Van Toeschouwer naar Speler*' is gebaseerd op vier eerdere startonderzoeken, waarin de rekenkamers van **Arnhem, Groningen, Heerlen** en **Lelystad** de stand van zaken voor wat betreft het NPLV binnen hun eigen gemeente hebben onderzocht. De gezamenlijke nota is niet bedoeld om de prestaties van gemeenten te beoordelen, maar geeft een overzicht van de huidige stand van zaken en van goede voorbeelden.

Gemeenteraden onvoldoende grip op het NPLV in eigen gemeente

Het gezamenlijke startonderzoek heeft uitgewezen dat de gemeenteraden van Arnhem, Groningen, Heerlen en Lelystad nog onvoldoende grip hebben op het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) in hun eigen gemeente. De vier rekenkamers concludeerden dat de betrokkenheid van de raad per gemeente sterk verschilde en dat de kaderstelling en de controle op het programma, alsmede de grip op de bijbehorende financiën niet altijd goed waren geregeld. In de gezamenlijke nota Van Toeschouwer naar Speler, die op 30 januari 2025 is gepubliceerd, hebben de rekenkamers hun belangrijkste bevindingen gepresenteerd en aanbevelingen gedaan om de rol van de gemeenteraden te versterken.

Aanbevelingen voor verbeteringen

De rekenkamers bevelen aan de gemeenteraden beter en eerder te informeren, zodat zij hun taken goed kunnen uitvoeren. Daarnaast moeten financiële gegevens duidelijker worden vastgelegd, zodat raadsleden beter kunnen controleren of middelen op de juiste manier worden ingezet. Ook is het belangrijk dat inwoners meer worden betrokken bij de plannen, zodat het beleid beter aansluit bij hun behoeften. Gemeenteraden doen er daarnaast goed aan hun positie binnen de samenwerking met andere partijen in het programma te verstevigen en hun invloed actiever te gebruiken.

Behandeling door de Lelystadse raad

Het rekenkamerrapport *'Van Toeschouwer naar Speler'* is in de vergadering van de Commissie van de Rekening op 14 april 2025 besproken. De commissie was naar aanleiding van het rapport van mening dat duidelijker moest worden vastgelegd op welke wijze de raad de voortgang van het project kon blijven volgen, tijdig kon bijsturen en daarmee zijn controlerende taak goed kon uitoefenen. Dit vroeg om een structurele verbetering van de informatievoorziening. Hoewel de commissie aanvankelijk overwoog een (initiatief)voorstel op te stellen om de stuurinformatie over Samen Lelystad Oost te laten verbeteren, heeft zij later van dit voornemen afgezien. Het is de rekenkamer niet gebleken dat er nadien invulling is gegeven aan de aanbeveling om zorg te dragen voor betere stuurinformatie. De raad heeft verder geen besluit genomen over dit rapport.

Rekenkamerbrief over mogelijk vervolgonderzoek naar deelname aan HVC

Op 20 maart 2025 heeft de rekenkamer Lelystad een brief aan de gemeenteraad gestuurd over de deelname van de gemeente Lelystad als aandeelhouder in HVC. In deze brief heeft de rekenkamer in grote lijnen uiteengezet welke financiële en bestuurlijke aspecten samenhangen met deze deelname. De brief is gebaseerd op openbare stukken en eerder bestuurlijk besproken informatie en was bedoeld om de raad te vragen of hij weer een verdiepend rekenkameronderzoek naar HVC wenselijk vindt.

Aandachtspunten bij de afweging van een mogelijk vervolgonderzoek

In de brief heeft de rekenkamer beschreven dat Lelystad als aandeelhouder financieel is verbonden aan HVC, onder meer via garantstellingen. Daarbij merkt de rekenkamer op dat de invloed van Lelystad op de strategische koers van HVC beperkt is, vanwege de governance-structuur van het bedrijf en het relatief kleine aandelenbelang van de gemeente. De rekenkamer heeft verder toegelicht dat de beoordeling van de financiële weerbaarheid van HVC sterk afhankelijk is van het uitgangspunt dat wordt gehanteerd.

HVC beoordeelt haar financiële weerbaarheid door ook garantstellingen en mogelijke aanvullende bijdragen van aandeelhouders mee te rekenen. Vanuit dat uitgangspunt wordt HVC als financieel weerbaar gepresenteerd. De rekenkamer kijkt uitsluitend naar wat HVC zelfstandig kan opvangen, zonder inzet van garanties of extra bijdragen. Vanuit dat perspectief is het beeld van de financiële weerbaarheid aanmerkelijk minder robuust.

Daarnaast heeft de rekenkamer aandacht gevraagd voor investeringen van HVC in grootschalige projecten, waaronder warmtenetten en CO₂-afvanginstallaties. Het gaat om kapitaalintensieve projecten met lange terugverdientijden, waarvan het financiële resultaat mede afhankelijk is van rijksbeleid, marktomstandigheden en de mate waarin er op de lange termijn zekerheid bestaat over afname door klanten. Tegelijkertijd blijft afvalverbranding een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering van HVC, terwijl rijksbeleid juist is gericht op het verminderen van deze activiteit. De rekenkamer heeft aangegeven dat dit spanningsveld relevant is bij de beoordeling van de toekomstige financiële en strategische positie van HVC. In de brief is ook verwezen naar eerdere bevindingen over verwerkingstarieven. De rekenkamer heeft hierover geen nieuwe conclusies getrokken, maar heeft dit benoemd als aandachtspunt bij een eventuele verlenging van de dienstverleningsovereenkomst met HVC. De brief bevat geen conclusies en geen aanbevelingen en is nadrukkelijk niet bedoeld als afgerond rekenkameronderzoek. Omdat geen nieuw feitenonderzoek is verricht, is geen afzonderlijk hoor- en wederhoor toegepast.

6

Behandeling door de Lelystadse raad

De Commissie van de Rekening heeft de rekenkamerbrief HVC en de reactie van het college daarop besproken op 14 april 2025. Tijdens deze bespreking concludeerde de commissie dat ook het college worstelt met de rol van de gemeente als aandeelhouder van HVC. In aansluiting hierop heeft de commissie de accountant gevraagd om een toelichting op de financiële positie en risico's van HVC. Deze toelichting heeft hij op 12 mei 2025 gegeven. Volgens de accountant heeft Lelystad door haar beperkte aandelenbelang weinig invloed op HVC. Hij zag echter op dat moment ook geen aanleiding tot beleidswijziging en wees op het belang van monitoring en adequate informatievoorziening. In het overdrachtsdocument voor de nieuwe Commissie van de Rekening is vastgelegd dat de dienstverleningsovereenkomst met HVC in het derde kwartaal van 2026 wordt geëvalueerd, met het advies om dit onderwerp nadrukkelijk te betrekken bij de werkzaamheden van de nieuwe commissie. Er heeft geen nadere besluitvorming in de gemeenteraad plaatsgevonden naar aanleiding van de rekenkamerbrief.

Onderbesteding middelen armoedebeleid gemeente Lelystad

Armoede is ook in Lelystad een structureel maatschappelijk vraagstuk, met gevolgen voor de financiële positie en het dagelijks functioneren van inwoners. De gemeente beschikt over diverse instrumenten en regelingen om inwoners met financiële problemen te ondersteunen.

De rekenkamer Lelystad onderzocht in 2025 waarom het college het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde budget voor armoedebestrijding niet volledig heeft benut, terwijl de raad in het raadsakkoord ambities heeft vastgelegd en hiervoor extra middelen in de begroting heeft opgenomen. Het onbenut blijven van deze middelen vormde de aanleiding voor dit rekenkameronderzoek. Onderbesteding kan verschillende oorzaken hebben, zoals keuzes in de beleidsuitvoering, organisatorische knelpunten of beperkingen in de uitvoerbaarheid van regelingen.

Doelstelling van dit onderzoek

Dit onderzoek richt zich op de oorzaken van de onderbesteding binnen het armoedebeleid van de gemeente Lelystad. De centrale vraag is waarom beschikbare middelen, waaronder aanvullend budget uit het raadsakkoord dat specifiek was bedoeld om armoede onder kinderen binnen vier jaar te halveren, niet zijn ingezet en inmiddels zijn vervallen.

De onderzoekers brachten in kaart in hoeverre het college, de ambtelijke organisatie en maatschappelijke partners deze middelen hebben kunnen benutten. Daarbij zijn mogelijke verklaringen onderzocht, zoals knelpunten in de uitvoering, een ondoelmatige verdeling van middelen, complexe regelgeving en een beperkt bereik van de doelgroep.

Doel van het onderzoek is inzicht te bieden in de samenhang tussen beleid en uitvoering, zodat de gemeenteraad op basis daarvan gerichte keuzes kan maken om het armoedebeleid te verbeteren en beschikbare middelen daadwerkelijk ten goede te laten komen aan de beoogde doelgroep.

Verloop en planning van dit onderzoek

Habets Onderzoek en Advies voert dit onderzoek uit namens de Rekenkamer Lelystad. Het onderzoek is op 15 januari 2025 gestart. De doorlooptijd van het onderzoek naar de onderbesteding van het armoedebeleid is echter aanzienlijk vertraagd. De belangrijkste oorzaak van deze vertraging was dat de ambtelijke organisatie de gevraagde, essentiële documentatie in de onderzoeksfase pas maanden na het eerste verzoek beschikbaar heeft gesteld. Dit gebeurde pas na herhaald aandringen en na een gesprek met de portefeuillehouder en de gemeentesecretaris.

Het conceptrapport over onderbesteding van het armoedebeleid is op 4 december 2025 aan het college aangeboden voor bestuurlijke reactie. De reactietermijn liep tot en met 9 januari 2026 en is in verband met de feestdagen op verzoek van het college verlengd tot 16 januari 2026. Na het verstrijken van deze termijn heeft de rekenkamer geen bestuurlijke reactie ontvangen. Op 20 januari 2026 is alsnog een bestuurlijke reactie ontvangen. Deze is buiten de afgesproken reactietermijn aangeleverd. Publicatie van het rapport heeft begin februari 2026 plaatsgevonden.

DoeMee onderzoek 2025 naar onderbesteding

Gemeenten stellen jaarlijks een begroting vast waarin zij vastleggen welke doelen zij willen bereiken en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. In de praktijk blijkt dat gemeenten en andere lokale overheden de afgelopen jaren regelmatig geld overhouden. Dit doet zich ook voor in jaren waarin de begroting sluitend is vastgesteld en soms zelfs na bezuinigingen. Dit roept vragen op over de aansluiting tussen plannen, uitvoering en verantwoording.

Om die reden is in 2025 het landelijke DoeMee-onderzoek naar onderbesteding uitgevoerd. Het onderzoek richt zich op verschillen tussen de vastgestelde begroting (inclusief begrotingswijzigingen) en de uiteindelijke uitgaven en inkomsten in de jaarrekening. Onderbesteding kan diverse oorzaken hebben, zoals vertraging in de uitvoering, te optimistische planning, een tekort aan personeel of hogere inkomsten dan verwacht. Voor gemeenteraden is onderbesteding vooral relevant wanneer beleidsplannen niet volledig worden uitgevoerd. Het DoeMee-onderzoek brengt in kaart hoe groot de onderbesteding is en welke oorzaken daaraan ten grondslag liggen. Het onderzoek wijst uit wat onderbesteding betekent voor de mogelijkheden van bestuur en volksvertegenwoordiging om te sturen en te controleren.

Doelstelling van dit onderzoek

Het DoeMee-onderzoek 2025 heeft tot doel inzicht te bieden in onderbesteding bij decentrale overheden. Daarbij staan drie vragen centraal: hoe groot is de (structurele) onderbesteding ten opzichte van de begroting, welke regels gelden voor het begroten en verantwoorden van onderbesteding en wat zijn de oorzaken van onderbesteding, onderscheiden naar baten en lasten. Voor dit onderzoek voeren de onderzoekers een landelijke analyse uit op basis van aangeleverde documentatie, zoals begrotingen, jaarrekeningen en landelijk beschikbare financiële gegevens. Deelnemende lokale rekenkamers leveren aanvullende informatie aan en gaan in gesprek met controllers en volksvertegenwoordigers. Per deelnemende rekenkamer wordt een factsheet opgesteld met de belangrijkste bevindingen. Daarnaast verschijnt een overkoepelend rapport met landelijke conclusies.

Verloop en planning van dit onderzoek

De rekenkamer Lelystad is op 15 mei 2025 formeel gestart met dit onderzoek. Het DoeMee-onderzoek 2025 wordt uitgevoerd door de Radboud Universiteit, in opdracht van en in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers. Het onderzoek heeft een landelijke opzet en volgt voor alle deelnemende rekenkamers grotendeels dezelfde werkwijze.

Aanvankelijk was voorzien dat het onderzoek eind 2025 zou worden afgerond en gepubliceerd. Door vertraging bij het opstellen en afstemmen van de factsheets per rekenkamer konden de landelijk geplande deadlines niet worden gehaald. Het uitlopen van de planning komt vooral door de uiteenlopende formats waarin financiële en begrotingsgegevens zijn aangeleverd en doordat belangrijke informatie soms laat werd aangeleverd. Met name gewijzigde begrotingen zorgden voor vertraging, omdat deze gegevens niet volledig beschikbaar waren en vaak moesten worden aangevuld of toegelicht. Publicatie wordt nu verwacht eind februari 2026.

Incidentele middelen voor structurele taken

Gemeenten beschikken naast hun vaste inkomsten over tijdelijke middelen, zoals reserves en incidentele bijdragen van het Rijk. Deze middelen worden soms ingezet voor structureel beleid of om tekorten op te vangen. Ook in Lelystad gebeurt dit. Uit de kadernota en recente keuzes in de begroting blijkt dat nieuw beleid en bestaande voorzieningen in toenemende mate worden bekostigd met tijdelijke middelen. Het inzetten van incidentele middelen voor structurele uitgaven kan tijdelijk ruimte bieden, maar brengt ook risico's met zich mee. Wanneer deze middelen wegvallen, kan dit gevolgen hebben voor de continuïteit van beleid en voorzieningen. Dit kan leiden tot onzekerheid voor inwoners en maatschappelijke organisaties. Daarom is het van belang inzicht te hebben in de wijze waarop deze middelen worden ingezet en in de afwegingen die daarbij zijn gemaakt.

Deze ontwikkelingen vormen de aanleiding voor een rekenkameronderzoek naar het gebruik van incidentele middelen voor structurele taken in de gemeente Lelystad. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe de gemeente hiermee omgaat en wat dit betekent voor de houdbaarheid en wendbaarheid van de gemeentelijke begroting.

Doelstelling van dit onderzoek

Met dit onderzoek wil de rekenkamer Lelystad inzicht bieden in de mate waarin de gemeente Lelystad incidentele middelen inzet voor structurele taken en in de risico's en kansen die daarmee samenhangen. Daarbij wordt gekeken naar de aard en herkomst van deze middelen, de duur en omvang ervan en de mate waarin de gemeente hier zelf invloed op heeft. Ook onderzoekt de rekenkamer of de besluitvorming over deze inzet bewust, expliciet en navolgbaar is verlopen.

Daarnaast wordt beoordeeld of de gemeenteraad tijdig en voldoende is geïnformeerd om zijn kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen vervullen. Het onderzoek beoogt de raad handvatten te bieden om beter te sturen op financiële houdbaarheid, transparantie en wendbaarheid.

Verloop en planning van dit onderzoek

Het onderzoek naar het gebruik van incidentele middelen voor structurele taken is op 6 november 2025 officieel gestart en wordt in opdracht van de rekenkamer Lelystad uitgevoerd door A-DREM. Het onderzoek bestaat onder meer uit een analyse van begrotingen, jaarstukken en raadsstukken, aangevuld met interviews en financiële analyses. Daarnaast worden enkele concrete voorbeelden verdiepend onderzocht om inzicht te krijgen in de praktijk van besluitvorming en uitvoering. Publicatie van de onderzoeksresultaten wordt verwacht in de tweede helft van 2026.

Burgerparticipatie Samen Lelystad Oost (gezamenlijk onderzoek NPLV stuurgroep)

Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) is gericht op het verbeteren van leefbaarheid en veiligheid in gebieden met meervoudige en structurele problemen, zoals armoede, onderwijsachterstanden, slechte gezondheid en onveiligheid. Binnen het programma werken gemeenten samen met maatschappelijke organisaties en andere partners. Hoewel het NPLV geen vaste regels kent voor burgerparticipatie, speelt de betrokkenheid van bewoners in de praktijk een belangrijke rol. In 2023 en 2024 hebben de rekenkamers van Arnhem, Groningen, Heerlen en Lelystad een verkennend startonderzoek uitgevoerd naar de uitvoering van het NPLV in hun eigen gemeente. Daarbij is op hoofdlijnen gekeken naar de wijze waarop burgerparticipatie binnen het programma is vormgegeven. Uit dit startonderzoek bleek onder meer dat gemeenten het belang van burgerparticipatie onderschrijven, maar dat de invulling en toepassing per gebied verschillen en nog in ontwikkeling zijn. Tegen deze achtergrond hebben de rekenkamers besloten tot een verdiepend, gezamenlijk onderzoek naar de praktijk van burgerparticipatie binnen het NPLV, met in Lelystad specifieke aandacht voor Samen Lelystad Oost.

Doelstelling van dit onderzoek

Dit gezamenlijke onderzoek heeft tot doel inzicht te bieden in de opzet, uitvoering en werking van burgerparticipatie binnen het NPLV in de gemeenten Arnhem, Dordrecht, Groningen, Heerlen en Lelystad. De nadruk ligt daarbij op de ervaringen van bewoners en andere betrokkenen en op de mate waarin participatie bijdraagt aan leefbaarheid en veiligheid in de wijken. De rekenkamers onderzoeken hoe burgerparticipatie is georganiseerd, welke vormen worden gebruikt en welke rol bewoners hebben. Ook wordt bekeken of voor bewoners duidelijk is waarover zij kunnen meedenken of meebeslissen en wat er met hun inbreng gebeurt. Daarnaast is aandacht voor de rol van de gemeenteraad en de informatie die de raad ontvangt voor zijn kaderstellende en controlerende taak.

Verloop en planning van dit onderzoek

Het rekenkameronderzoek naar burgerparticipatie binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) wordt uitgevoerd door Lysias Advies, in opdracht van de rekenkamers van Arnhem, Dordrecht, Groningen, Heerlen en Lelystad. Het onderzoek bestaat onder meer uit een analyse van beleidsstukken en werkplannen, aangevuld met praktijkgericht onderzoek in de betrokken gebieden.

Het onderzoek is op 20 november 2025 formeel aangekondigd. In de periode daarna heeft de rekenkamer herhaaldelijk verzocht om het aanwijzen van een ambtelijk contactpersoon en het aanleveren van de benodigde informatie en documentatie, waaronder een formeel informatieverzoek op grond van artikel 183 van de Gemeentewet. Gedurende ruim twee maanden zijn, ondanks deze herhaalde en formele verzoeken, in Lelystad deze randvoorwaarden niet ingevuld, waardoor de feitelijke start van het onderzoek ernstige vertraging heeft opgelopen. Eind januari 2026 is alsnog een ambtelijk contactpersoon aangewezen en is de informatievoorziening op gang gekomen. De verdere voortgang en planning van het onderzoek zijn hiervan afhankelijk.

Aangezien Lelystad binnen dit gezamenlijke rekenkameronderzoek een coördinerende rol vervult, heeft de vertraging niet alleen effect gehad op de voortgang van het onderzoek. Het is tevens van belang oog te houden voor de samenwerking met andere rekenkamers en voor de wijze waarop Lelystad extern als samenwerkingspartner wordt ervaren.

4. Overige activiteiten in 2025

Naast het uitvoeren van onderzoek heeft de rekenkamer Lelystad in 2025 diverse activiteiten ondernomen ter ondersteuning van het onderzoeksproces en de kwaliteit daarvan. Hieronder volgt een overzicht van deze initiatieven.

Vergaderingen en overige bijeenkomsten in- en extern

In 2025 heeft de rekenkamer zestien reguliere vergaderingen gehouden. Alle overige relevante overlegmomenten zijn ook opgenomen in het onderstaande overzicht.

Datum	Omschrijving
14-jan-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
24-jan-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
3-feb-25	Overleg commissie van de rekening
12-feb-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
18-feb-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
10-mrt-25	Overleg commissie van de rekening
12-mrt-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
18-mrt-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
9-apr-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
14-apr-25	Overleg commissie van de rekening
17-apr-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
7-mei-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
20-mei-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
21-mei-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
3-jun-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
11-jun-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
12-jun-25	Voorjaarscongres VvR 2025
2-jul-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
15-jul-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
19-aug-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
20-aug-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
3-sep-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
8-sep-25	Overleg commissie van de rekening
24-sep-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
30-sep-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
7-okt-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
8-okt-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
14-okt-25	Herbenoeming Inge Prins
28-okt-25	Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
29-okt-25	Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
5-nov-25	Kennismaking nieuwe gemeentesecretaris

- 18-nov-25** Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
- 19-nov-25** Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
- 28-nov-25** Najaarscongres VvR 2025
- 3-dec-25** Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad
- 16-dec-25** Stuurgroep gezamenlijk NPLV-onderzoek
- 17-dec-25** Reguliere vergadering rekenkamer Lelystad

Interne samenwerking en externe netwerken in 2025

In 2025 heeft de rekenkamer Lelystad verschillende interne en externe overlegmomenten gehad die hebben bijgedragen aan haar werkzaamheden en aan het contact met de gemeenteraad. Intern vonden overleggen plaats om prioriteiten te bepalen, onderzoeksprocessen te evalueren en de kwaliteit van het werk te bewaken.

Het contact met de gemeenteraad verliep ook in 2025 in de praktijk vooral via de Commissie van de Rekening, die fungeert als klankbord en adviserend overlegorgaan voor de rekenkamer. Vanuit die rol ondersteunt de commissie de afstemming tussen rekenkamer en raad, met name over procesmatige aspecten van het onderlinge contact. In 2025 vonden vier formele afstemmingsmomenten plaats tussen de rekenkamer en de Commissie van de Rekening. Tijdens deze bijeenkomsten is onder meer gesproken over de voortgang van lopende onderzoeken, signalen vanuit de raad en de wijze waarop rekenkamerrapporten worden aangeboden en behandeld door de gemeenteraad. De rekenkamer acht het van belang dat deze behandeling plaatsvindt op een manier die zowel de kaderstellende en controlerende rol van de raad ondersteunt, als recht doet aan de publieke verantwoording van het gemeentebestuur. Naast haar ondersteunende rol richting de gemeenteraad heeft de rekenkamer ook een wettelijke taak in de publieke verantwoording. Deze taak is vastgelegd in artikel 185 van de Gemeentewet, dat bepaalt dat de rekenkamer haar rapporten aan de gemeenteraad aanbiedt en openbaar maakt. Een openbare en transparante behandeling van rekenkamerrapporten draagt eraan bij dat inwoners inzicht krijgen in de werking en effecten van beleid en uitvoering. De rekenkamer beschouwt deze publieke dimensie als een wezenlijk onderdeel van haar taak.

Door interne samenwerking en deelname aan externe netwerken versterkt de Rekenkamer Lelystad de kwaliteit van haar werk en de uitvoering van haar wettelijke taken. In 2025 droegen VvR-webinars bij aan verdere professionalisering en kennisuitwisseling.

In 2025 nam de rekenkamer Lelystad dertien keer deel aan stuurgroepoverleggen in het kader van het gezamenlijke onderzoek naar het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV).

Tijdens deze bijeenkomsten is gezamenlijk gewerkt aan de afronding van het startonderzoek en aan de voorbereiding, coördinatie en afstemming van het vervolgonderzoek naar burgerparticipatie binnen het NPLV. De stuurgroep bood een platform voor het delen van inzichten, het bespreken van knelpunten en het bevorderen van kennisuitwisseling tussen de rekenkamers van Arnhem, Dordrecht, Groningen, Heerlen en Lelystad. Deze samenwerking wordt in 2026 voortgezet.

Procedures voor hoor- en wederhoor

De rekenkamer Lelystad stelt haar bevindingen uit een onderzoek eerst vast in een conceptnota van bevindingen. Deze conceptnota wordt doorgaans voorgelegd voor technisch of ambtelijk wederhoor, waarbij betrokken ambtenaren de bevindingen toetsen op juistheid en volledigheid.

Vervolgens legt de rekenkamer het volledige rapport, inclusief conclusies en aanbevelingen, voor aan het college voor een bestuurlijke reactie. Het college reageert daarbij met name op de conclusies en aanbevelingen, beoordeelt de haalbaarheid en uitvoerbaarheid ervan en kan waar nodig opmerkingen maken.

Na verwerking van zowel het technische als het bestuurlijke wederhoor wordt het rapport aangeboden aan de gemeenteraad.

Sinds 2019 hanteert de rekenkamer Lelystad een aanvullende werkwijze, waarbij een bestuurlijk gesprek als experiment is geïntroduceerd. Dit experiment is in 2021 herhaald en dient als voorbereiding op de behandeling van het rapport in de gemeenteraad. Het bestuurlijk gesprek is gericht op het formuleren van heldere beslispunten voor de raad en het vertalen van aanbevelingen naar concrete handelingsperspectieven voor zowel de raad als het college. Indien het college daaraan behoefte heeft, zet de rekenkamer deze bestuurlijke gesprekken voort om de effectiviteit en praktische toepasbaarheid van haar aanbevelingen te versterken. In 2025 heeft het college geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een bestuurlijk gesprek te voeren.

Kwaliteitszorg

In 2025 werkte de rekenkamer Lelystad op basis van vastgestelde uitgangspunten voor onderzoek en rapportage. Voor de borging van de kwaliteit wordt gebruikgemaakt van diverse kaders en afspraken, waaronder een kwaliteitsdocument. Daarnaast hanteert de rekenkamer een reglement van orde en een gedragscode voor haar leden, die op de website te vinden zijn.

De omgang met privacy: aanpak en afspraken

De onderzoeksbureaus die door de rekenkamer Lelystad worden ingeschakeld, kunnen in het kader van hun werkzaamheden persoonsgegevens verzamelen en verwerken. Dit gebeurt op basis van de Gemeentewet, waarin is vastgelegd dat de rekenkamer onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid. De verwerking van persoonsgegevens vindt plaats op een zorgvuldige en veilige wijze, in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet AVG.

De rekenkamer Lelystad heeft een privacyverklaring, die is gepubliceerd op haar website. Bij het inschakelen van externe onderzoeksbureaus wordt een verwerkersovereenkomst afgesloten. Om te waarborgen dat de verwerking van persoonsgegevens voldoet aan de geldende wettelijke eisen, heeft de rekenkamer Lelystad afspraken gemaakt met de Functionaris Gegevensbescherming van de gemeente Lelystad, die deze rol ook vervult voor de rekenkamer.

5. Nawoord voorzitter

Terugkijkend op 2025 kunnen we concluderen dat het voor de rekenkamer Lelystad een jaar was van zowel continuïteit als verandering. De rekenkamer heeft haar wettelijke taak uitgevoerd in een bestuurlijke omgeving die, zoals vaker, in beweging was. Daarbij hebben we vastgehouden aan een nuchtere aanpak: kijken naar wat werkt, benoemen wat wringt en steeds nagaan of beleid en uitvoering echt bijdragen aan de doelen die de raad heeft vastgesteld.

Medio oktober 2025 heeft de Lelystadse raad Inge Prins herbenoemd als lid van de rekenkamer. Die herbenoeming onderstreept het belang van ervaring en stabiliteit. Zeker in een periode waarin langdurige onderzoeken lopen en de doorwerking daarvan tijd vraagt, is een vaste samenstelling geen luxe maar een voorwaarde voor zorgvuldig en consistent werk. Na de zomer van 2025 trad in de gemeente Lelystad een nieuwe vaste gemeentesecretaris aan. Begin november maakte de rekenkamer kennis met Carla Swart. Dat gesprek hebben we als open en prettig ervaren. Een goed functionerende ambtelijke top is belangrijk voor de kwaliteit van informatie en besluitvorming en daarmee voor het functioneren van de lokale democratie. De rekenkamer Lelystad hecht aan een professionele en zakelijke relatie met de ambtelijke organisatie, met ruimte voor kritisch onderzoek en met oog voor ieders rol en verantwoordelijkheid.

Tegen deze achtergrond kijkt de rekenkamer ook kritisch naar de manier waarop haar onderzoeken een plek krijgen in het politieke en bestuurlijke proces. Formeel zijn de rapporten beschikbaar voor alle raadsleden, maar in de praktijk vindt de inhoudelijke bespreking vooral plaats in de Commissie van de Rekening. Daardoor heeft de rekenkamer beperkt zicht op hoe de raad als geheel haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen weegt. Dat roept vragen op over de directe relatie tussen rekenkamer en raad, zoals bedoeld in de Gemeentewet, alsmede over de zichtbaarheid en publieke werking van rekenkameronderzoek. De rekenkamer Lelystad merkt dat het lastiger is geworden om zicht te houden op wat er met haar aanbevelingen gebeurt. Als de politieke afweging grotendeels buiten het plenaire debat blijft, is moeilijker te beoordelen of onderzoeken daadwerkelijk leiden tot leren, bijsturen en verbeteren. Dat raakt niet alleen de vorm, maar ook de effectiviteit van de rekenkamer als instrument.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 in aantocht en de daaropvolgende nieuwe samenstelling van raad en commissies, is dit een logisch moment om deze werkwijze opnieuw tegen het licht te houden. Een meer zichtbare en transparante behandeling van rekenkamerrapporten in de raad zelf kan bijdragen aan scherpere keuzes, betere verantwoording en een sterker lerend vermogen van het gemeentebestuur.

In 2025 heeft de rekenkamer ervaren dat de voortgang van haar werkzaamheden niet vanzelfsprekend is. Bij diverse onderzoeken zijn door de rekenkamer gestelde termijnen niet nageleefd, onder meer bij het aanwijzen van ambtelijke contactpersonen, het aanleveren van informatie en documentatie en het geven van een bestuurlijke reactie. De rekenkamer vervult haar wettelijke taak ten behoeve van de gemeenteraad en de samenleving en is daarbij afhankelijk van tijdige en zorgvuldige medewerking van raad, college en ambtelijke organisatie. Deze wederkerigheid is geen gunst, maar een wettelijke en bestuurlijke randvoorwaarde. Het gaat daarbij niet om regels op zich, maar om de gevolgen van het niet naleven ervan. Het niet nakomen van afspraken over termijnen en informatievoorziening belemmert rechtstreeks de voortgang en effectiviteit van rekenkameronderzoek. Dit ondermijnt de rol van de gemeenteraad, schaadt de publieke verantwoording richting de inwoners en gaat ten koste van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening en daarmee van het belang van de gemeente als geheel. De rekenkamer hoopt op tijdige en volledige informatievoorziening door een volgend college en vraagt de raad hierop toe te zien. De gang van zaken rond recente onderzoeken roept bij de rekenkamer de vraag op of haar rol en prioriteit binnen de organisatie in de praktijk voldoende zijn verankerd. Wanneer de institutionele positie van de rekenkamer onvoldoende wordt geborgd, bestaat het risico dat haar wettelijke taak onder druk komt te staan. De rekenkamer acht het daarom van belang deze constatering expliciet in het jaarverslag te benoemen en dit punt blijvend te agenderen in het gesprek met raad, college en ambtelijke organisatie.

Tot slot dank ik, mede namens de andere leden, iedereen die in 2025 heeft bijgedragen aan het werk van de rekenkamer Lelystad. Bestuurders, raadsleden, medewerkers van de ambtelijke organisatie en externe partners: uw bereidheid om informatie te delen en het gesprek aan te gaan is de basis voor onafhankelijk en betekenisvol rekenkameronderzoek.

Namens de rekenkamer van de gemeente Lelystad,

de voorzitter,

